

Notitie

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsadvies WMO & Jeugdhulp

Aan: Bovenregionale SG
Kopie: Bovenregionaal DO
Datum: 21 november 2023
Betreft: Notitie ter besluitvorming

Bezoekadres: Het Timmerhuis
Halvemaanpassage 90, Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: K. Noordanus
Telefoon: 06-57878943
E-mail: k.noordanus@rotterdam.nl

Aanleiding

Met de tweede actualisatie van het bovenregionaal plan stelt het landsdeel het beleidskader vast voor de transformatie van Jeugdhulp+.

Bij de vaststelling van het eerste bovenregionale plan in 2021 werd gelijktijdig een financieel kader opgewerkt in de vorm van het Memorandum of Understanding (MoU). Bij de eerste actualisatie van maart 2023 ontbrak een financieel kader, maar werden de herstel- en continuïteitsplannen als financiële uitwerking gezien.

Voor Schakenbosch is in 2022 een financiële bandbreedte voor het continuïteitsplan vastgesteld, maar voor iHUB ontbrak een dergelijk kader.

Bij deze voorliggende actualisatie wordt op hoofdlijnen een financieel kader vastgesteld voor de uitwerking van de plannen van de aanbieders.

Gevraagd besluit

1. Vaststelling van het financieel kader voor de uitwerking van de plannen van de aanbieders;
    - Transformatiekosten worden gedragen door de SPUK BREN
    - Friciekosten worden gedragen door de toekomstige SPUK Friciepot
    - Geen doorberekening van overige kosten aan gemeenten buiten de gemaakte zorgkosten
  2. Vaststellen van de opdracht aan de accounthoudende gemeente Den Haag voor Schakenbosch en de accounthoudende regio Rijnmond voor iHUB voor sturing op de bedrijfsvoering met een strikt financieel kader.
-

Toelichting

De coördinerende gemeente Rotterdam is in 2020 aangewezen voor het opstellen en afstemmen van planvorming rond verschillende SPUKs. Er zijn sindsdien onder leiding van Noortje Devriese drie bovenregionale plannen (gesloten jeugdhulp en 3-milieu) bestuurlijk vastgesteld.

Bij de eerste actualisatie van maart 2023 is op twee elementen afgeweken van het proces rond het oorspronkelijke bovenregionale plan uit 2021; er is geen financieel kader meegegeven (de MoU) en de herstel- en continuïteitsplannen (HC-plannen) hebben een bredere scope (op gebied van beleid en uitvoering) gekregen dan destijds een strategisch (vastgoed)plan als uitwerking van het bovenregionaal plan. Dit heeft ertoe geleid dat de HC-plannen onvoldoende aansluiten op het bovenregionale plan. In het IBT is dit een

vertragende factor. Bij deze tweede actualisatie is het nodig om een helder proces af te spreken met vastgestelde kaders als uitgangspunt.

Netwerksamenwerking

In 2014 is de samenwerking voor gesloten jeugdhulp gestart met de 5 jeugdhulpregio's in Zuid-Holland oftewel het landsdeel. Samen met de betrokken zorgaanbieders en GI is een netwerksamenwerking ontstaan waarin periodiek beleid en uitvoering werden afgestemd. Het afgelopen half jaar heeft de transformatie van de gesloten jeugdhulp zich gericht op de HC-plannen van de aanbieders, waarbij de beleidsdoelen op de achtergrond raakten en vooral de uitvoering centraal stond.

Ontwikkelopdrachten

De omvangrijke en ingewikkelde beleidsopgave van de af- en ombouw gesloten jeugdhulp leent zich niet om alleen te vatten in een afgebakend plan per aanbieder, omdat er diverse partners nodig zijn om de doelen te bereiken zoals het onderwijs en de regionale aanbieders. We staan voor een grootschalige en complexe opgave met hoge ambities voor de langere termijn. In het bovenregionale plan willen we ontwikkelingsgericht werken met voldoende ruimte om de ambities werkende weg te realiseren. Het voorstel is om met ontwikkelopgaven per beleidsthema en per locatie te gaan werken, zodat sneller tastbare resultaten behaald worden. Belangrijk voor de effectiviteit is dat de resultaten van deze ontwikkelopgaven gemonitord worden en gerelateerd worden aan het gewenste lange termijnperspectief zoals vastgelegd in het bovenregionale plan.

Financiële opgave

In alle gemeenten is een toename van de kosten voor jeugdhulp te zien. Deze kostenstijging past in een landelijke trend, maar de grens is bereikt van wat maatschappelijk verantwoord is. Er ligt een gezamenlijke opdracht voor regio's en aanbieders om de totale kosten omlaag te brengen. Voor de incidentele kosten stelt het rijk SPUK's beschikbaar. Voor de transformatiekosten is BREN een logische partner en voor de frictiekosten de nieuwe SPUK Frictiepot. De structurele kosten hangen af van de reële tarieven. Een efficiënte bedrijfsvoering is hierbij een randvoorwaarde.

SPUK Frictiepot

Een zorgvuldige af- en ombouw vereist een bekostiging die rekening houdt met de kosten voor vastgoed-ombouw, leegstand, personeelsontwikkeling en tegenvallers. Binnen het financieel kader van de Hervormingsagenda jeugd (HAj) is een bedrag opgenomen voor het dekken van de frictiekosten voor de transformatie van de residentiële jeugdhulp: €295 mln. voor de periode 2023 – 2028. Dit bedrag is berekend op de af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp (€180 mln.) en voor een deel af- en ombouw van de overige residentiële jeugdhulp (€115 mln.).

De SPUK richt zich in eerste instantie primair op de afbouw van de gesloten jeugdhulp en gebruikt de huidige capaciteit als grens. Uit de aanvraag moet blijken welke capaciteit in stand gehouden wordt (kleinschalig werkend) en welke capaciteit omgebouwd wordt. Daarmee ontstaat een vergoeding van de frictiekosten voor die capaciteit die wordt afgebouwd of omgebouwd. De SPUK stelt daarmee regio's en bestaande aanbieders van grootschalige gesloten residentiële instellingen in staat deze transformatie mogelijk te maken en creëert een level playing field voor de opbouw (of ombouw) van passende alternatieven.

Voor de structurele meerkosten die gepaard gaan met kleinschalig werken in de gesloten jeugdhulp is in het financieel kader van de HAj een bedrag van €74 mln. opgenomen. Dit maakt geen onderdeel uit van de SPUK.

Zowel qua bezetting als qua aantal bedden maakt ons landsdeel 25% uit van de capaciteit van het land¹. Een eenvoudige rekensom leert dat er voor ons landsdeel maximaal €45 mln. ter beschikking zou kunnen zijn voor frictiekosten.

Tot nu toe is circa €8 mln. door de gemeenten aan frictiekosten vergoed aan de aanbieders. De huidige ASK van iHUB (23 mln.) en de bijdrage voor Schakenbosch (2 mln.) voor de periode tot 2026 blijven samen met reeds gemaakte kosten ruim binnen die €45 mln.

Mogelijk is er voor een eventuele tweede tranche na 2026 tot 2028 voldoende ruimte binnen de SPUK over. Afhankelijk van de beweging in de rest van het land en de eigen regio's en berekend naar evenredigheid van het aantal afgebouwde plekken.

Financieel kader

Gezien de financiële mogelijkheden die de SPUK's zullen bieden, kunnen er bestuurlijke afspraken gemaakt worden binnen het landsdeel over de incidentele kosten die voortvloeien uit de transformatie. Zolang er geen incidentele kosten worden doorberekend aan de regio's is het effectiever om de aansturing van de bedrijfsvoering neer te leggen bij de accounthoudende gemeente Den Haag voor Schakenbosch en voor iHUB bij de GRJR. Den Haag en de GRJR zullen dan prudent handelen in onderlinge afstemming binnen dit financiële kader voor transformatie- en frictiekosten.

Er zal daarnaast gestuurd worden op een efficiënte bedrijfsvoering om de tarieven te drukken, waarbij de regio's en de aanbieders werken op basis van de uitgangspunten van de in voorbereiding zijnde algemene maatregel van bestuur (amvb) 'Reële prijzen Jeugdwet' aan afspraken over passende tarieven.

Garantie voor de regio's

De accounthouders verwachten dat het binnen dit kader tot een afhandeling met de aanbieders kan komen van de financiële claim op gemeenten. Een nadere afspraak rond de verdeelsleutel is dan ook niet nodig.

De regio's maken de afspraak met de accounthouders dat er geen deal komt met de aanbieders als alle kosten niet volledig gedekt worden uit de SPUK's. Het is onzeker welke randvoorwaarden zijn verbonden aan de SPUK Frictiepot. Mogelijk wordt er eveneens ruimte geboden aan de ontwikkeling van alternatieven. De accounthouders hebben er net als de andere regio's belang bij dat er maximaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die de SPUK zal bieden. De deal zal dan ook pas worden vastgelegd als de randvoorwaarden van de SPUK Frictiepot bekend zijn en besproken is in het BRDO.

De liquiditeitsprognose van iHUB toont ons dat rond de zomer 2024 de financiële situatie weer precair wordt, hetgeen gemeenten de tijd geeft om tot een deal met iHUB (en het rijk) te komen.

---

¹ Er waren volgens de Jeugdautoriteit op 1 september 2023 in Nederland 577 bedden voor gesloten jeugdhulp met een gemiddelde bezettingsgraad van 85%. Het landsdeel heeft op dit moment als capaciteit op de locaties van iHUB 78 bedden en 60 bedden op Schakenbosch, dus totaal 138 bedden ter beschikking. Landelijk waren er 493 bedden in gebruik op 1 september 2023 en voor ons landsdeel 125 bedden. Bij iHUB worden 30 bedden door andere landsdelen gebruikt en ons landsdeel gebruikt 10 bedden bij andere aanbieders.

Harreveld

Ongeveer 75% van de bedden voor gesloten jeugdhulp van iHUB bevindt zich in Harreveld. Dat aandeel in het HC-plan verder op als er totaal 12 bedden van Rijnhove en Bergse bos worden afgebouwd. Het gaat om 54 bedden momenteel op Harreveld en er worden 6 bedden afgebouwd. Het is onduidelijk welk aandeel Harreveld heeft in de ASK. Ook is onduidelijk wat de randvoorwaarden voor de SPUK zijn. Daarnaast maken andere landsdelen ook gebruik van deze locatie, hetgeen impliceert dat een deel van de kosten ook buiten het landsdeel gedragen moeten worden.

Ook hier geldt dat de deal met iHUB pas zal worden vastgelegd als de randvoorwaarden van de SPUK Frictiepot bekend zijn en besproken is in het BRDO.

Er wordt momenteel overleg gevoerd over Harreveld met VWS en VNG over de inzet als landelijk expertisecentrum. Op dit moment maakt deze locatie onderdeel uit van de ASK van iHUB. Hoe de randvoorwaarden in de SPUK er precies uit gaan zien, is onduidelijk, maar de aanname is dat de evenredigheid van het aantal plekken ook hier geldt en de ASK navenant afneemt indien Harreveld in landelijke afspraken schuift.